

Vzpomínka na entomologa a teraristu Vladislava Malého

Po dlouhé nemoci v ranních hodinách dne 19. července 2024 odešel ve věku 80 let entomolog a terarista Vladislav Malý. Vláda se narodil v r. 1944 v Praze a prožil zde celý život. Vyučil se spojovým montérem na Odborném učilišti spojů (zakončil v r. 1964 výučním listem), dále absolvoval večerní střední školu s maturitou. Poté krátce studoval na Přírodovědecké fakultě Univerzity Karlovy, studium ze zdravotních důvodů nedokončil.

Již od mládí měl nevšední zájem o přírodu. Brzy začal sbírat motýly, posléze se přeorientoval na brouky, postupně jeho zájem přerostl ze sběratelství v odbornou činnost, což vedlo ke specializaci a zaměření se na studium nadčeledi vrubounovití (Scarabaeoidea). Celý život však shromažďoval i jiné skupiny brouků, např. tesaříkovité (Cerambycidae). Velkou část života spolupracoval s předními světovými odborníky na vrubounovité brouky, tuzemskými i zahraničními, jmenujme alespoň Henryho F. Howdena, Olega Kabakova, Patricka Arnauda, Bruce Gilla nebo Marca Soulu. Je (spolu)autorem několika odborných taxonomických publikací o zástupcích nadčeledi vrubounovití (Král 2017, Sommer a kol. v tisku). Na jeho počest bylo také několik brouků pojmenováno – např. písečnatec *Rhyssomodes malyi* nebo hlodáč *Omorgus vladislavi*.

Sběratelství zasloužil Vláda život a obětoval mu mnoho času i úsilí. Jeho sbírka brouků, zejména právě vrubounovitých, je zcela unikátní a čítá několik desítek tisíc exemplářů ze všech kontinentů. Radí se tak mezi největší a druhově nejbohatší sbírky na světě a dnes je uložena v depozitářích Národního muzea, kam byla převezena ke konci jeho života. Sbíral ale také celou řadu jiných přírodnin.

Vládova láska k přírodě se projevovala i chovem mnoha druhů terarijních zvířat,

1 Vladislav Malý s krajtou Kinghornovou (*Simalia kinghorni*), která patří mezi nejdelší stromové hady světa, některé exempláře přesahují délkou 5 m a hmotností 20 kg. Je endemitem lesů na severovýchodním pobřeží Queenslandu. Austrálie, národní park Tully Gorge, 9. ledna 2008. Foto Š. Dolák

2 Při návratu z výpravy na u nás velmi vzácné chroustky žluté (*Amphimallon ruficornis*). Druh se na území České republiky dnes vyskytuje prakticky pouze ve středočeských Milovicích. Na rozdíl od většiny chroustů nelétá za soumraku, ale krátce po rozednění. Bývalý Vojenský výcvikový prostor Milovice-Mladá, 27. května 2012. Z archivu D. Krále

hlavně plazů, ale i štírů nebo zlatohlávků. K jeho oblíbeným patřily např. užovky z rodu *Pituophis* nebo zmije růžkatá (*Vipera ammodytes*). Byl jeden z mála, který v té době u nás choval fenky (*Vulpes zerda*) nebo výřečky malé (*Otus scops*). Za největší úspěch na poli teraristiky považoval, že byl pravděpodobně prvním u nás, kdo na konci 60. let rozmnožil štíry v té době řazené do rodu *Buthus* z Afghánistánu (publikováno v časopise *Akvárium a terárium*), a želvy žlutohnědé (*Testudo graeca*). Za největší počín „entomologického chovatelství“ lze označit odchov zlatohlávka *Pachnoda savignyi*, jedince pro chov dovezl r. 1972 z Alžírsko. Šlo o jednoho z prvních zahraničních zlatohlávků, kteří byli v ČR chováni. Vášně pro teraristiku ukazuje i fakt, že v letech 1986–90 byl předsedou teraristické sekce Československého svazu chovatelů. Po rozpadu této sekce zakládá v r. 1990 organizaci EntoTera. Obě organizace pořádaly pod jeho vedením přednášky, nekomerční výstavy terarijních zvířat a posléze také Mezinárodní setkání sběratelů hmyzu. Byl i členem Teraristické společnosti

Praha (od r. 2003) a České zoologické společnosti (od r. 1974).

Stejně jako v teraristice, i v entomologii se Vláda věnoval významnou měrou spolkové činnosti. Členem České společnosti entomologické byl od r. 1959, neuvěřitelných 65 let. Od r. 2017 byl jejím čestným členem. Za nejvýznamnější počín na poli entomologie však, pomineme-li odbornou činnost, můžeme jednoznačně označit dlouholeté pořádání akce s názvem Mezinárodní setkání sběratelů hmyzu, která pod jeho vedením trvala téměř 40 let a setkává se na ní každoročně na jaře a na podzim přes 500 entomologů z celého světa. V r. 2021 mu ČSE za pořádání této akce udělila ocenění za celoživotní přínos k rozvoji entomologie (blíže v *Živě* 2023, 1: XXXI). Vláda však navštěvoval i podobné akce po Evropě, z nichž mnohé během jeho života zanikly (či vznikly), některé trvají dodnes. Zde je třeba zmínit jeden z rysů Vlády osobnosti, a to vášně k cestování. Procestoval téměř celý svět a našel si mnoho zahraničních přátel. Navštívil několik desítek exotických zemí, řadu z nich opakovaně, např. Alžírsko, Austrálii (obr. 1), Argentinu, Ekvádor, Kolumbii, Mongolsko, Panamu a Mexiko. V Mexiku byl dokonce sedmkrát! Hnací silou byla především touha poznat cizokrajné brouky, nalézt je v přirozeném prostředí a pochopit jejich biologii a životní strategie. Z cest si přivezl kromě hmyzu i řadu přírodnin, z nichž nemalá část obohatila sbírky Národního muzea.

S odchodem Vlady skončila jedna z významných etap nejen české, ale přinejmenším i evropské entomologie. Nelze však pominout ani jeho zásluhy na poli teraristickém. Mezinárodní setkání sběratelů hmyzu se pod jeho vedením stalo jednou z největších akcí svého druhu na světě a díky němu se do Prahy každoročně sjíždí početná komunita entomologů. Akce si vydobyla obrovské renomé a můžeme jen doufat, že Vládův odkaz nadále přetrvá.

Použitá literatura uvedena na webu *Živý*.

